

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија

Voronezh State University
Russia

Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

I

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октoбрия 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
С. Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
С. Македонија
Goce Delcev University in Stip,
N. Macedonia

Шестая международная научная
конференция

Шеста меѓународна научна
конференција

Sixth International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 октјабрја 2021 / 18-19 октомври 2021 / 18-19 October 2021

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

ФИЛКО
FILKO

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

80(062)
821.163.3.09(062)

ЗБОРНИК на трудови [Електронски извор] / Шестата меѓународна научна конференција ФИЛКО филологија, култура, и образование, 18-19 октомври 2021 = Сборник статей / Шестая международная научная конференция ФИЛКО филология, культура и образование, 18-19 октября 2021 = Conference proceedings / Sixth International scientific conference FILKO philology, culture and education, 18-19 October 2021 ; [главен и одговорен уредник Драгана Кузмановска]. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев", 2022

Начин на пристапување (URL):
<https://js.ugd.edu.mk/index.php/fe/issue/view/289>. - Текст во ПДФ формат, содржи 295 стр., илустр. - Наслов превземен од екранот. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-871-8

а) Филологија -- Собири б) Македонска книжевност -- Компаративни студии -- Собири в) Англиска книжевност -- Компаративни студии -- Собири г) Руска книжевност -- Компаративни студии -- Собири д) Високо образование -- Онлајн-настава -- Ковид -- Собири

COBISS.MK-ID 56582405

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Жана Грачева, Филолошки факултет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Весна Коцева, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Ана Витанова Рингачева, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска (С. Македонија)
Даниела Коцева (С. Македонија)
Светлана Јакимовска (С. Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (С. Македонија)
Ана Витанова Рингачева (С. Македонија)
Силвана Симоска (С. Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (С. Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Мадлен Данова (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Милутин Ѓуричковиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булик (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Биљана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Кире Зафиров

Адреса на организацискиот комитет:

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Година на издавање и печатење - 2022

Место на издавање - Штип

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Жанна Грачева, Филологический факультет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Весна Коцева, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Ана Витанова-Рингачева, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Драгана Кузмановска (С. Македония)
Даниела Коцева (С. Македония)
Светлана Якимовска (С. Македония)
Ева Гёргиевска (С. Македония)
Ана Витанова-Рингачева (С. Македония)
Силвана Симоска (С. Македония)
Татьяна Стояновска-Иванова (С. Македония)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Мадлен Данова (Болгария)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Сербия)
Милутин Джуричкович (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова
Наташа Сарафова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Марьяна Розенфельд (русский язык)
Бильяна Иванова (английский язык)
Снежана Кирова (английский язык)
Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Кире Зафиров

Адрес организационного комитета

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. С. Македония

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

Год издания и печати - 2022

Место публикации - Штип

EDITORIAL STAFF

Zhanna Gracheva, Faculty of Philology, VGU
Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Vesna Koceva, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Ana Vitanova Ringacheva, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Dragana Kuzmanovska (N. Macedonia)
Daniela Koceva (N. Macedonia)
Svetlana Jakimovska (N. Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Ana Vitanova Ringacheva (N. Macedonia)
Silvana Simoska (N. Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (N. Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Madlen Doncheva (Bulgaria)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Milutin Djurichkovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalışkan (Turkey)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova
Natasha Sarafova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)
Maryana Rozenfeld (Russian)
Biljana Ivanova (English)
Snezana Kirova (English)
Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kire Zafirov

Address of the Organizational Committee

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

Year of publication - 2022

Place of publication - Stip

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar, Petrovska Sonja and Xhambazi Gzim - GENDER AND LEVEL OF TEACHERS' KNOWLEDGE ON KEY FEATURES OF INTERCULTURAL EDUCATION.....	13
2. Ćeklić Nina S. - CONCEPTUAL POSITION AS A COMPOSITION PRINCIPLE IN REMNANTS OF THE WORLD BY IGOR MAROJEVIĆ.....	23
3. Gjorgjeva Ivana, Jankova Alagjovska Natka - ANGELA CARTER'S BLOODY CHAMBER IN RELATION TO THE SECOND WAVE FEMINISM	31
4. Пиев Крсте, Поп Зариева Наталија, Крстева Марија, Донеv Драган - THE NOTION OF BANISHMENT IN SHAKESPEARE'S PLAYS	39
5. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN SCHOOLS.....	45
6. Јованова-Митковска Снежана- КВАЛИТАТИВНАТА МЕТОДОЛОГИЈА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА ВО ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ХУМАНИСТИЧКИТЕ НАУКИ	49
7. Крстев Марија, Донеv Драган, Поп Зариева Наталија, Илиев Крсте HEMINGWAY IN HEMINGWAY'S GIRL.....	59
8. Kujundžić Maja, Ćeklić Nina - SOCILINGUISTIC USE OF THE PASSIVE IN TWO 19TH CENTURY BRITISH NOVELS.....	65
9. Vangelov Nikola - INTERCULTURAL CHARACTERISTICS OF DIGITAL MARKETING	75
10. Антониевски Горан, Асани Агим - КАРАКТЕРИСТИКИ НА ГАСТРОНОМИЈАТА ВО ПОЛОШКИОТ РЕГИОН.....	83
11. Аржанова Ирина- СУЩНОСТЪ ЧЕЛОВЕКА И ИДЕАЛЫ ЖИЗНИ У СЛАВЯН.....	91
12. Арязмова Ольга Витальевна - ЛИТЕРАТУРНЫЙ ТРАВЕЛОГ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ ИЗМЕРЕНИИ (на материале «Африканской книги» А. М. Стесина).....	99
13. Bangoji Salija -TEACHER COMPETENCIES FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY	105
14. Василевская Анастасия - РАБОТА С ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ДЕТАЛЬЮ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.....	113
15. Витанова-Рингачева Ана, Мицева Сузана ЈУРУЦИТЕ – МАКЕДОНСКИТЕ АМИШИ.....	117
16. Гальцова Дарья - СИНОНИМИЧЕСКИЕ СООТВЕТСТВИЯ В НАИМЕНОВАНИЯХ ОБРАГОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ)	123
17. Гладышева Светлана - КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО «СЛОВО» В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ.....	129
18. Голаков Костадин, Методијески Дејан - КАРАКТЕРИСТИКИ НА РУСКАТА ГАСТРОНОМИЈА.....	135
19. Грачева Жанна, Ганделидзе Диана - ЯЗЫКОВАЯ МОДА В РОССИИ НАЧАЛА XXI ВЕКА.....	143

20. Гркова-Беадер Марија - ПРАВОПИСОТ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	155
21. Денкова Јованка - БЕГСТВО ВО/ОД ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ НА СОНИШТАТА	165
22. Ђуричковић Милутин - РУСКА ДРАМА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	175
23. Донев Драган, Поп Зариева Наталија, Костова Кристина, Илиев Крсте ИГИТАЛНИТЕ НОМАДИ КАКО КУЛТУРОЛОШКИ ФЕНОМЕН ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО.....	185
24. Иљина Татьяна, Моу Шужань - ОСОБЕННОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОССИИ И КИТАЕ.....	191
25. Иванов Стефан, Мартиновска Банде Цвета, Ивановска Билјана ОБРАБОТКА НА ПРИРОДЕН ЈАЗИК СО ТЕХНИКИ НА МАШИНСКО УЧЕЊЕ	197
26. Ивановска Билјана, Џафери Гзим - ГОВОРНИТЕ ЧИНОВИ И НИВНАТА ПОВРЗАНОСТ СО УЧТИВОСТА ВО ВРЕМЕ НА КОРОНА КРИЗАТА	203
27. Карначук Ирина - КЛАССИЧЕСКАЯ ЛИТЕРАТУРА КАК СПОСОБ СОХРАНЕНИЯ НРАВСТВЕННОСТИ НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ	209
28. Ковилоски Славчо - ЗА ПОСТОЕЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНА КРИТИКА ВО XIX ВЕК.....	213
29. Косяков Сергей - ИСТОРИЯ ПОПЕЧИТЕЛЬСТВА О СЛЕПЫХ И БИБЛИОТЕЧНОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ НЕЗРЯЧИХ В ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ	221
30. Котев Иван - ПРАВДАТА И НЕПРАВДАТА ВО ФОЛКЛОРОТ (Во македонските народни песни, приказни и кратките жанри)	227
31. Мелкадзе Нанули - ЗАСТОЛЪЕ КАК ФРАГМЕНТ ГРУЗИНСКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЫ МИРА	237
32. Младеновска-Ристовска Катерина - КУЛТОТ НА ВОДАТА ВО РЕЛИГИЈАТА НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ.....	245
33. Нагина Ксения - ОБ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЯХ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ: ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ТВОРЧЕСТВА Л. ТОЛСТОГО	253
34. Негриевска Надица - СИНТАКСИЧКИ ФУНКЦИИ НА ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ МОЖНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	261
35. Пигунова Ксения - СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОСТРАНСТВЕННО-ВРЕМЕННОЙ КАРТИНЫ МИРА В РОМАНЕ ЕВГЕНИЯ ВОДОЛАЗКИНА «ЛАВР».....	271
36. Попов Сергей - ДИАЛЕКТНАЯ ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ЛЕКСИКА В РЕГИОНАЛЬНОЙ ТОПОНИМИИ РОССИИ	279
37. Рогич Петја -БУГАРСКИОТ, МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК – СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ.....	283
38. Сарафова Наташа - РАДИКАЛНООСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФЕМИНИЗАМ ВО ДЕЛАТА НА АНГЕЛА КАРТЕР	291
39. Саздова Викторија, Ивановска Билјана - ЈАЗИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ СО ПОЗИТИВЕН ЕМОЦИОНАЛЕН ПРИЗНАК ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ-МАКЕДОНСКИ	299

40. Стојановска-Стефанова Анета, Рунчева-Тасев Христина, Магдинчева Шопова Марија - КОМУНИКАЦИСКИ ПРЕДИЗВИЦИ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ОПШТЕСТВА.....	307
41. Тасевска Марица - ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА. ИСКУСТВА И ПРЕДИЗВИЦИ.....	315
42. Тернова Татјана, Фролова Анна - РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ПАМЈАТИ В ПОЕЗИИ ОКСАНЫ ВАСЈАКИНОЙ	321
43. Ткаченко Дмитрий - ИНКЛУЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В РОССИИ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ОПЫТА	327
44. Ткаченко Татјана - ОПЫТ ОБРАЩЕНИЯ К СЛАВЯНСКИМ ЯЗЫКАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В СПОРТИВНОМ ВУЗЕ	333
45. Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ШПАНСКИ И АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА	339
46. Урумова-Марковска Славица - ТЕХНОЛОГИЈАТА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО КАКО ПРЕДИЗВИК ЗА ЗДРАВ ДЕТСКИ РАЗВОЈ	347
47. Цацков Оливер - МОРАВСКАТА МИСИЈА НА КИРИЛ И МЕТОДИЈА ЗНАЧАЕН ФАКТОР ЗА СЛОВЕНСКАТА ПИСМЕНОСТ.....	355
48. Шутаров Васко - СПЕЦИФИКИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА	363

ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ОНЛАЈН НАСТАВАТА ПО ШПАНСКИ И АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА

Марија Тодорова¹, Татјана Уланска²

¹м-р, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
E-mail: marija.todorova@ugd.edu.mk

²м-р, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
E-mail: tatjana.ulanska@ugd.edu.mk

Апстракт

Пандемијата предизвикана од КОВИД – 19 имаше и сè уште има големо влијание на образовниот процес во Република Северна Македонија. Училиштата и високообразовните институции се најдоа пред предизвикот да се вклопат во моделот на онлајн образование, а учениците и студентите да го прифатат и да се прилагодат на новиот начин на поучување и учење. Во овој труд се анализира перцепцијата на студентите за онлајн наставата по шпански и англиски јазик, реализирана на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, Република С. Македонија. За потребите на истражувањето беше спроведена анкета како метод за анализирање на ставовите на студентите за онлајн наставата и мерење на задоволството или незадоволството од спроведувањето на истата. Целта на овој труд е, преку информациите добиени од анкетата, да се утврдат предизвиците со кои се соочија студентите; да се утврди дали, според нив, се одржа квалитетот на наставата; дали постигнатите резултати беа објективни и реални, дали онлајн наставата имаше негативно влијание врз нивниот успех и на крај, да се утврдат потенцијалните можности за конкретни и специфични подобрувања во реализацијата на овој тип на настава.

Клучни зборови: онлајн настава, пандемија, анкета, перцепција, шпански јазик, англиски јазик

Вовед

Пандемијата на коронавирусот што го зафати целиот свет, целосно ни го промени животот, го промени секојдневното функционирање на светот, ни донесе една нова реалност на која сите моравме да се прилагодиме што е можно побрзо. Новото „нормално“, стана најголемиот предизвик со кој се соочивме сите ние во сите сфери на општественото живеење. Новото „нормално“ во образованието беше онлајн наставата. Откако на 11-ти март 2020, СЗО прогласи глобална пандемија на Ковид 19 (World Health Organization, 2020), во Република С. Македонија, со заклучок на Владата беше прекинат воспитно-образовниот процес и наставата во сите: детски градинки, центри за ран детски развој, дневни центри, основни и средни училишта (Царовска, 2020: 6) и со Уредба со законска сила се утврди дека наставата ќе се одвива преку далечинско учење, односно преку учење од дома, со примена на средства за електронска комуникација, што обезбедуваат реализација на наставата без физичко присуство на учесниците во наставниот процес (Шикова, 2020: 5). Согласно насоките дадени од

Министерството за образование, во основните и средните училишта наставата се организираше преку: Zoom, Microsoft Teams, Google classroom, Edmodo, Viber, Google drive, WhatsApp и др., а високообразовните установи пак имаа слобода самостојно да одлучуваат и да ја организираат наставата од далечина користејќи различни е-алатки. Според Уредба со законска сила, донесена од Владата на РСМ, наставата во високото образование за време на вонредната состојба требаше да се спроведува преку средства за електронска комуникација кои обезбедуваат двонасочна комуникација. Самите високообразовни установи можеа да донесат одлука за тоа каков вид електронска комуникација ќе користат: видеоконференциски платформи, електронска пошта и други системи за електронска размена на податоци. Наставата се одвиваше главно преку: е-пошта, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, Moodle, Viber, Skype, WEBEX и Courses (Тодорова, 2021: 981, 982). Како беше реализирана онлајн наставата по шпански и англиски јазик на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, Република С. Македонија и колку беа студентите (не) задоволни од истата ќе видиме во продолжение на овој труд.

Методологија: учесници, метод на истражување, анализа, резултати и дискусија

Учесници

Во истражувањето учествуваа 35 студенти на додипломски студии, на возраст од 19 до 27 год. од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Учесници во ова истражување се студенти кои следеле онлајн настава по предметите современ англиски јазик како задолжителен предмет и шпански јазик како избран странски јазик, во текот на парниот семестар во учебната 2020/2021 год. По двата предмета наставата се одвиваше преку синхрона комуникација на Microsoft Teams, во договорен термин со студентите.

Метод на истражување

За потребите на истражувањето беше креирана и спроведена онлајн анкета во Google Docs, со цел да се согледа перцепцијата на студентите за онлајн наставата по шпански и англиски јазик во услови на пандемија. Прашањата и одговорите се дадени на македонски јазик, а анкетата содржи вкупно 28 прашања кои се однесуваат и се поврзани со онлајн наставата, поконкретно со начинот на организација и реализација на истата, техничката подготвеност на институцијата, дигиталната писменост на наставниците и студентите, квалитетот на наставата. Анкетата е делумно стандардизирана односно прашањата и нивната последователност се дадени однапред. По содржина, анкетата содржи прашања на кои испитаникот треба сам да ги конструира одговорите и да даде свои мислења. По форма, пак, има отворени или слободни прашања т.е. од испитаниците се бара тие сами да дадат одговор во слободна форма; затворени и мешани т.е. алтернативни прашања (да/не одговори) и скалирани прашања (дадени се повеќе одговори на скала „1-5“, „никогаш-секогаш“ или „недоволно-одлично“). Анкетирањето на студентите беше спроведено по завршувањето на вторите колоквиуми, односно по завршувањето на парниот семестар. Анкетата им беше презентирана како задолжителна активност со цел искрено

и навремено да ја пополнат и затоа не беше побарана претходна согласност од студентите за учество во истражувањето. За пополнување на анкетата им беше дадена временска рамка од 1 седмица и иако требаше да биде спроведено анкетирање на сите студенти од двете групи, сепак некои студенти не ги пополнија прашалниците. Сите примероци кои беа навремено доставени, беа целосно сумирани и соодветно анализирани со цел да се зголеми објективноста и валидноста на резултатите, а со тоа и на самото истражување. Во продолжение ги анализираме анкетните прашалници, а резултатите од анкетирањето ќе бидат прикажани за двете групи заедно и ќе бидат детално продискутирани подолу.

Анализа на податоците и резултати од истражувањето

Првите две прашања од анкетата се воведни прашања кои обезбедуваат општи информации за испитаниците. Покажуваат дека студентите кои учествувале во анкетата се на возраст од 19 до 27 год. а поголемиот дел од нив (околу 77%) се девојчиња.

Прашањата од 3 до 5 се однесуваат на тоа како била реализирана наставата по англиски и шпански јазик во почетокот на пандемијата, кога наставата беше целосно прекината. На прашањето „дали сите предавања и вежби биле реализирани онлајн“, сите студенти одговориле дека наставата се одвивала целосно онлајн. На прашањето „колку често студентите биле присутни на онлајн часовите“, скоро 83% од студентите биле присутни секогаш или скоро секогаш, а околу 17% биле присутни повремено. Интересно е да се заклучи дека нема студенти кои се вклучиле ретко или не се вклучиле воопшто на часовите, што значи дека онлајн наставата е подостапна и поудобна за студентите во споредба со класичната настава со физичко присуство. Во однос на тоа како ја доживуваат онлајн наставата т.е. „дали се чувствувале како да се физички присутни“, студентите се со речиси изедначени мислења односно 51.4% се изјасниле со „да“, а 48.6% одговориле со „не“. Следните прашања од анкетата ќе ги разгледаме и анализираме одделно.

Прашањата од 6 до 9 се однесуваат на техничката опременост и дигиталните вештини на студентите.

6. Дали имавте технички проблеми (со компјутерската опрема или интернетот)? – 48.6% од студентите имале проблеми само повремено, 40% ретко, 8.6% никогаш и само еден студент од анкетираниите имал проблеми секогаш. Од ова може да се заклучи дека скоро сите студенти ја следеле наставата без поголеми и чести технички проблеми.
7. Дали сметате дека УГД ја има потребната опрема и е доволно подготвено за спроведување на квалитетна онлајн настава? – На ова прашање беа понудени 5 опции на скала „недоволно-одлично“ а студентите се со поделени мислења односно 22.9% од нив сметаат дека Универзитетот „Гоце Делчев“ е одлично подготвен за онлајн настава, 28.6% дека е многу добро подготвен, 22.9% дале одговор „добро“, 17.1% „доволно“ и 8.6% „недоволно“. Од ова може да се заклучи дека студентите имаат различни очекувања во однос на техничката опременост и подготвеност на институцијата за реализирање на онлајн настава.
8. Дали вашите претходни компјутерски / дигитални вештини беа доволни за да се прилагодите на овој тип на настава? – Дури 94.3% од учесниците

сметаат дека се дигитално писмени а само двајца од студентите сметаат дека нивните претходни компјутерски вештини не биле доволни за да се справат успешно со предизвиците на онлајн наставата.

9. *Дали ви беше потребна обука за да се приспособите на онлајн наставата?* – Скоро сите т.е. 97.1% се изјасниле дека не им била потребна дополнителна обука за да се вклопат во овој тип на настава.

Следните неколку прашања, од 10 до 19, се клучни за нашето истражување, бидејќи тие се однесуваат на начинот на реализација на онлајн наставата, поконкретно на процесот на поучување и усвојување на материјалот. Исто така се однесуваат и на наставниците односно нивната ангажираност, ажурност, посветеност и креативност. Следува детален преглед на прашањата и анализа на одговорите:

10. *Дали јасно и разбирливо ви беа предадени тематските единици за време на час?* – 45.7% од студентите одговориле дека одлично им бил предаден материјалот, 28.6% одговориле со „многу добро“, 14.3% со „добро“, 11.4% со „доволно“ и ниту еден студент не одговорил со „недоволно“. Од ова може да се заклучи дека 26 од вкупно 35 студенти или околу 74% од анкетираниите се задоволни од начинот на кој им биле предадени тематските единици.
11. *Дали вежбите ви беа од помош за полесно усвојување на материјалот?* – Поголем број од студентите, околу 71% ги сметаат вежбите за полезни при усвојувањето на материјалот. 45.7% одговориле со „одлично“, 25.7% со „многу добро“, 11.4% со „добро“ и многу мал процент одговориле дека вежбите недоволно им помагаат.
12. *Дали имавте потешкотии при усвојувањето на материјалот?* – 74.3% од анкетираниите одговориле дека немале потешкотии при совладувањето на материјалот за време на онлајн наставата, а останатите 25.7% одговориле позитивно на прашањето.
13. *Дали наставникот беше секогаш достапен и дали можевте да стапите во контакт со него секогаш кога имавте потреба?* – 82.9% или 29 студенти одбрале одговор „да“, а само 6 студенти т.е. 17.1% одговориле со „не“.
14. *Колку сте задоволни од виртуелната соработка што ја имавте со Вашиот наставник?* – Одговорите на ова прашање беа дадени на скала „1-5“ каде што 5 е највисоката оценка а 1 најниската. Повеќе од половина т.е. 54.3% од испитаниците ја оцениле соработката со наставникот со највисока оценка 5, 28.6% со оценка 4, 14.3% со оценка 3, а само еден студент го оценил наставникот со оценка 2. Оценка 2 покажуваат дека студентите генерално биле задоволни од соработката со предметниот наставник во текот на семестарот и ја оценуваат истата со високи оценки.
15. *Колку наставникот се ангажираше со наставата преку online?* – 80% од студентите ја оцениле ангажираноста на наставникот со „одлично“ (60%) и „многу добро“ (20%), 17.1% со „добро“, 1 студент одговорил „доволно“ и ниту еден не одговорил со „недоволно“.
16. *Дали наставникот навремено поставуваше соодветни материјали и ресурси и редовно ги ажурираше?* – Со ова прашање се оценува ажурноста и посветеноста на наставникот. Дури 94.3% одговориле позитивно на прашањето, што значи дека се задоволни од неговата посветеност кон работата.

17. Дали наставникот ги вклучуваше сите студенти во активностите на часот? – Околу 80% или 28 од вкупно 35 студенти одговориле дека наставникот секогаш или скоро секогаш работи со сите студенти, а 17.1% дека работи повремено. Ова покажува дека, и покрај тоа што студентите не беа физички присутни и наставата се одвиваше целосно онлајн, сепак предметните наставници успеале да ги активираат сите студенти и да работат со сите подеднакво.
18. Дали мислите дека дигиталната писменост, умешноста и креативноста на наставникот е важна за успешно спроведување на онлајн наставата? – Сите учесници т.е. 100% од студентите од двете групи одговориле позитивно на ова прашање.
19. Дали мислите дека онлајн часовите по шпански / англиски јазик беа со помал квалитет во споредба со класичната настава? – Погolem дел од студентите, 68.6% одговориле негативно на ова прашање, а останатите сметаат дека онлајн наставата била со послаб квалитет.
- Следните 3 прашања, од 20 до 22, се однесуваат на оценувањето, успехот, постигнатите резултати на студентите и нивните ставови во врска со тоа.
20. Како би го оцениле знаењето што го усвоивте преку онлајн наставата, во однос на знаењето што сте го усвоиле преку класичната настава? – Повеќе од половина студенти, поточно 51.4% процениле дека знаењето што го усвоиле преку онлајн наставата е исто во однос на знаењето што би го усвоиле преку класичната настава, додека пак 37.1% се изјасниле дека усвоиле помалку, а 11.4% повеќе отколку преку класичната настава.
21. Мислите ли дека оценувањето беше валидно и дека резултатите (оценките) беа веродостојни и реални? – 68.6% од испитаниците сметаат дека оценувањето било валидно и реално, а останатите 31.4% не го делат истото мислење или воопшто немаат никакво мислење во врска со оценувањето.
22. Дали оценувањето беше транспарентно во согласност со предиспитните активности? – Одговорите на ова прашање се приближно исти како и за претходното прашање. Имено, 62.9% одговориле позитивно, само двајца студенти одговориле негативно, а останатите 31.4% немаат мислење.

23 и 24 прашање ни покажуваат дали студентите биле задоволни од онлајн наставата во текот на парниот семестар и дали преферираат таков тип на настава во иднина. Во однос на квалитетот на онлајн наставата, студентите имаат многу поделени мислења. 37.1% биле задоволни и одговориле со „одлично“, 31.4% одговориле со „многу добро“, 14.3% со „добро“, 5.7% одговориле со „доволно“ и 11.4% со „недоволно“. Од ова може многу јасно да се види дека и покрај различните ставови на студентите, сепак голем дел односно околу 68.5% биле задоволни од квалитетот на онлајн предавањата. Во однос на тоа, каков тип на настава преферираат, околу 60% од нив се изјасниле дека преферираат онлајн настава наместо настава во училиница.

Сепак, студентите имаа свои ставови и мислења, предлози и идеи во врска со онлајн наставата кои беа наведени во следните неколку прашања (од 25 до 27) од анкетата. Во продолжение, ги издвојуваме и буквално ги пренесуваме најзначајните:

25. Наведете неколку позитивности на онлајн наставата:
- Можам да ја следам од дома, без трошоци за одење до факултетот;
 - Повеќе слободно време, навремено информирање;
 - Нема патување и не се губи време за пристигање до факултетот;
 - Посветувам повеќе внимание на наставата на овој начин отколку во училиница;
 - Ми дава можност да присуствувам на часовите, каде и да сум;
 - Нема проблеми со доцнење и побрзо и поефикасно се одвиваа часовите;
 - И покрај условите пак ни е овозможено да се едуцираме;
 - Студентите се вклучуваат и се активни. Со физичко присуство губиме повеќе време и финансиски средства за да стигнеме на предавањето.
26. Наведете неколку негативности на онлајн наставата:
- Недоволно разбрана материја;
 - Има шанси за поголема деконцентрираност;
 - Ми недостигаат физичките средби со колегите;
 - Проблеми со интернетот или опремата;
 - Потешко можеме да се концентрираме на предавањата и нема меѓусебна комуникација меѓу нас студентите.
27. Дали имате некои предлози и идеи за да се подобри квалитетот на онлајн наставата?
- Поголема активност од страна на студентите и запознавање во живо со цел да се подобри меѓусебната комуникација;
 - Потребна е добра компјутерска опрема;
 - Мислам дека апликацијата треба да се обнови ако се продолжи со онлајн настава бидејќи сè уште има некој проблеми;
 - Не, според мене одлично функционира.

Од горенаведеното, може да се забележи дека според студентите онлајн наставата има повеќе позитивни страни отколку негативни и дека генерално тие се задоволни од овој тип на настава, што се гледа всушност и од одговорите на последното прашање, каде 62.9% од анкетираниите го оценуваат квалитетот на наставата со оценка 5, 17.1% со 4, 14.3% со 3, а само по 1 студент го оцениле со 2 и 1. Голем дел од нив немаат никакви предлози за во иднина бидејќи според нив веќе одлично функционира, а сите други предлози се во врска со техничката опременост и социјалниот аспект на овој тип на настава.

Заклучок

Целта на овој труд е да се анализира и разбере перцепцијата на студентите за онлајн наставата по шпански и англиски јазик, за време на парниот семестар во пандемијата 2020 год. Во истражувањето учествуваа 35 студенти од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, Република С. Македонија. Врз основа на резултатите добиени од истражувањето можеме да заклучиме дека студентите генерално се задоволни од севкупната онлајн настава по шпански и англиски јазик, од работата на наставниците и соработката со нив. Тие сметаат дека со начинот на кој беше организирана и реализирана онлајн наставата, наставниците го одржаа квалитетот и тие се стекнаа со соодветно знаење без поголеми потешкотии при усвојувањето на материјалот. Поголемиот дел од студентите сметаат дека беа подготвени за овој неочекуван предизвик и

без проблеми и дополнителни обуки успешно се вклопија во моделот на онлајн образование. Според нив, квалитетот на онлајн наставата во голема мера зависи од дигиталната писменост, креативноста, ажурноста и мотивираноста на наставниците и од опременоста и подготвеноста на образовните институции за овој вид на настава. Онлајн наставата е прифатена и корисна за многу поединци т.е. околу 60% од анкетираниите се изјасниле дека преферираат онлајн настава наместо настава во училишница, истакнувајќи клучни предности како на пример: можноста, наставата да се следи во било кое време и од било кое место; лесно и брзо вклучување на образовните платформи од удобноста на сопствениот дом; постојан контакт со наставниот кадар; патните трошоци, трошоците за сместување и другите трошоци се сведуваат на нула итн. Од друга страна пак дел од испитаниците ја претпочитаат класичната настава во училишница. Меѓу главните негативности на онлајн наставата ги истакнуваат: недостиг од концентрација, самомотивација и самодисциплина; недостиг од социјална интеракција; технички проблеми и проблеми со интернет конекцијата. Студентите речиси и не понудија некои поконкретни и специфични предлози и идеи за подобрување на овој тип на настава, но мислам дека сите ние, учесници во наставниот процес (институции, наставници, студенти), имаме заедничка одговорност да ги искористиме сите потенцијални можности и да одиме чекор понапред, кон дигитално образование, кон реализација на квалитетна онлајн настава и без проблеми да се вклопиме во новото „нормално“ и да бидеме подготвени за следните предизвици.

Референци

1. Тодорова, М. (2021). Онлајн настава по шпански јазик во услови на пандемија. Knowledge – International Journal, 46 (6). pp. 281-286.
2. Царовска, М. (2020). НА ДИЛЕМАТА ЗДРАВЈЕ ИЛИ ШКОЛО, СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ОДГОВОРИ СО – И ЗДРАВЈЕ, И ШКОЛО. Предизвици - ОБРАЗОВАНИЕ СО КОВИД И ЗА ИДНИНА 8. 6-15.
Превземено од <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/skopje/15369/08-2020-12.pdf>
3. Шикова, Н. (2020). Настава на далечина во Република Северна Македонија: предизвици и идни чекори. Скопје: Центар за управување со промени.
Превземено од <https://cup.org.mk/publication/Nastava%20na%20dalechina.pdf>
4. World Health Organization (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 – 11 March 2020.
Retrieved from <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>